

УДК 619: 616.995.1

Макогон Х.Г., канд. біол. наук, доцент ©*Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького***Кияк Ю.Т.**, доктор мед. наук, професор*Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького***ВИПАДКИ ГЕЛЬМІНТОЗІВ У МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ**

Описано летальний випадок, спричинений токсокарозним міокардитом, який виник у результаті зараження від домашньої собаки.

Ключові слова: *собача аскарида, токсокароз, міграція, токсокарозний міокардит, личинковий геогельмінтоз, інкапсуляція, некроз.*

Вступ. Гельмінти – небезпечні паразити. Деякі з них можуть паразитувати у тварин і людей на одній або різних стадіях розвитку. До таких належить собача аскарида (*Toxosara canis*), яка завдає значних збитків звірогосподарствам і, в той же час, становить особливу небезпеку для людини.

Дане повідомлення стосується паразитарних захворювань – випадків гельмінтозів у людей, зокрема – токсокарозу. У даному випадку собача аскарида (*Toxosara canis*) стала причиною токсокарозного міокардиту, що призвів до смерті власниці собачки (песика), якій було лише 28 років. Як відомо, собача аскарида (*Toxosara canis*) – паразит кишечника і шлунка хижаків (собак, лисиць, песців, вовків та інших м'ясоїдних) і факультативно – людини. Токсокару вважають найбільш патогенною серед аскарид. Статевозрілі паразити можуть викликати закупорювання кишечника, проток печінки і підшлункової залози у цуценят.

Пацієнтка С., 28 років, музикант поступила зі скаргами на серцебиття і задишку при помірному фізичному навантаженні у кардіологічний відділ лікарні швидкої медичної допомоги. Вона кілька років хворіла бронхіальною астмою і лікувалася в алергологічному відділенні однієї із лікарень м. Львова. Зі слів хворої, її самопочуття значно погіршилося після того, як вона зробила спробу реанімувати свою собачку, проводячи штучну вентиляцію легень “рот в рот”. Але спроба оживити собаку не вдалася і вона загинула.

При госпіталізації у хворої було запідозрено гострий міокардит, ускладнений блокадою правої ніжки пучка Гіса, важку форму. Для діагностики етіології міокардиту пацієнтка була проконсультована дерматологом у зв'язку із грибковим ураженням пальців стопи ніг. Враховуючи дивну історію, зв'язану зі спробою реанімувати собаку, проводилося лабораторне обстеження для визначення антитіл до паразитів. Виявлено, що антитіла до токсокар були збільшені у десятки разів. Встановлено діагноз – токсокарозний міокардит. Через кілька днів пацієнтка раптово померла.

Під час патанатомічного розтину в міокарді лівого шлуночка було виявлено незвичні чисельні вогнищеві некрози невеликих розмірів (2x3 мм), причину яких було важко встановити. При гістологічному дослідженні вдалося з'ясувати, що просвіт дрібних артеріол був обтурований личинками токсокар, що призвело до розладів кровопостачання міокарда і виникнення некрозів у серцевому м'язі.

Згідно даних ВООЗ у світі щороку помирає майже 50 млн. людей і у 33 відсотків з них безпосередньо причиною смерті є інфекційні та паразитарні захворювання. У людей зареєстровано паразитування понад 250 видів гельмінтів, 30 з яких поширені на території України. Найбільш поширеними на території нашої держави є ентеробіоз, аскаридоз, а також трематодози, трихоцефальоз та гіменолепідоз. За даними паразитологічного моніторингу, протягом життя кожна людина в нашій країні переносить хоч би одне паразитарне захворювання, причому – діти найчастіше.

У людини токсокароз викликається личинками, які здійснюють міграцію по кровоносному руслі, частина яких заноситься у м'язи, де вони інкапсулюються. Захворювання характеризується рецидивами і поліморфізмом клінічних ознак. Людина уражається перорально яйцями токсокар найчастіше безпосередньо від м'ясоїдних тварин, а також через немиті овочі і фрукти, забруднені воду і ґрунт. Яйця токсокар, виділені у зовнішнє середовище, за сприятливих умов стають інвазійними через 1-2 тижні, причому вони мають високу стійкість.

З метою діагностики гельмінтозів у Львівському медичному університеті імені Данила Галицького було обстежено 1065 пацієнтів протягом трьох років (від 01.03.2005 до 06.03.2008 рр.). За даними цих аналізів позитивними за токсокарозом виявились 206 осіб, тобто 19,3 відсотка.

Токсокароз поширений майже повсюдно в Україні. Згідно повідомлень завідувача відділу медпаразитології обласної санепідемстанції 30 відсотків піску на дитячих майданчиках у містах забруднено токсокарами. Останнім часом навіть реєструвались летальні випадки від цієї небезпечної хвороби. У парках, де збирається багато дітей, навколо пісочниці можна побачити собак. На жаль, у нас не діють жодні закони, що обмежували б право на територію "вигулювання" наших "чотириногих друзів" на зразок тих, що діють, наприклад, у Швеції чи Великобританії, де господар змушений прибирати за твариною. Відносно висока контамінація ґрунту яйцями токсокар зв'язана з практично безконтрольним вигулюванням собак і незбереженням гігієнічних вимог до вигулу.

В інших країнах, зокрема в Російській Федерації, в т.ч. у Москві, захворювання токсокарозом залишається серйозною проблемою. У Росії показник захворювання цим гельмінтозом з 2003 по 2007 рр. збільшився в 2 рази. Основним джерелом токсокарозу є собаки. За даними М.В. Гузєєва /2009/, наприкінці 90-х років ураження собак токсокарозом у Москві досягало 39,6 відсотка. Високі показники виявлення збудників токсокарозу в ґрунті і значна частка уражених аскаридами собак свідчать про недостатність або відсутність

заходів із дегельмінтизації тварин і знезараження овцідними засобами території міст.

Необхідно удосконалювати заходи з виявлення хворих токсокарозом і надання їм кваліфікованої медичної допомоги. Особливо обстеженню підлягають особи, які контактують з тваринами, з ґрунтом і піском, у яких низький рівень гігієнічних навиків, а також особи з різними клінічними проявами, що свідчать про можливість захворювання токсокарозом.

На жаль, надалі зберігається висока ймовірність зараження токсокарозом.

Удосконалення системи санітарно-паразитологічного моніторингу та епідеміологічного нагляду за токсокарозом у Львові дозволять зменшити ризик ураження населення геогельмінтозами.

Література

1.Д.Н. Антинин, В.С. Ершов, Н.А. Золотарев, В.А. Саяев. Паразитология и инвазионные болезни сельскохозяйственных животных. Изд. "Колос". - Москва, 1964

2.Ю.И. Васерин, Е.П. Хроменкова, Л.Л. Димидова и коллектив авторов. Влияние последствий стихийных бедствий на циркуляцию возбудителей паразитов. Медицинская паразитология и паразитарные болезни. - М., № 4, 2005

3.М.В. Гузеева. Современная ситуация по токсокарозу в Москве. Медицинская паразитология и паразитарные болезни. - М., № 1, 2009

4.С. Козак. Напасті із дитячої пісочниці. Газета "Високий Замок". - Львів, 2005

5.Б.Д. Луцик, С.І. Скиданович, Л.Г. Луць, М.В. Ворко, І.В. Відзіш. Клініко-лабораторні можливості діагностики деяких тканинних паразитів людини. Лабораторна діагностика. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. - Львів., 2010

6.О.О. Шевцов. Ветеринарна паразитологія. - Київ: Вища школа, 1977

Summary

Kh. Makogon

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S. Gzhytskyj*

U. Kyjak

Lviv National Medicine University named after Danulo Galytskyj
AN OCCURENCE OF HELMINTOSIS IN MEDICAL PRACTICE

In the connection of wide spreading of causal organism of ascarid in dog (Toxocara canis), we have to take some antihelminthic measures with animals and disinfection of the territory of cities and towns against toxocar eggs; we have improve the methods of detection toxorial sick persons and to give them good medical aid services.

Стаття надійшла до редакції 3.03.2010